

Радослав Раденновић

Пред испитом нове поетике

Данијел Драгојевић: „ПРИРОДОПИС“, Библиотека
Загреб, 1974.

Песник Данијел Драгојевић, добитник овогодишње награде за поезију „БРАНКО МИЉКОВИЋ“, рођен је 1934. године у Велој Луци на острву Корчули. У југословенској књижевности овај песник је присутан поодавно. Прву књигу песама „Корњача и други предјели“, објавио је у Матици хрватској, у Сплиту, 1961. године. Затим следе: „У твом стварном тјелу“, песме, Напријед, Загреб, 1964.; „Светиљке и спавач“, песме, Загреб, 1965.; „Невреме и друго“, песме, Загреб, 1968. „Бели зрак свјетла“, песме, Загреб, 1969.; „О Вероници, Белзобубу и куцању на неизвјесна врата“, есеј, Загреб, 1970.; „Четврта животиња“ песме, Загреб, 1972. Његова последња књига, „Природопис“, која му је донела ову запажену награду, објављена је 1974., такође у Загребу.

Када је човек у прилици да се сретне с књигом каква је то „Природопис“, најмање сме рачунати на једну разрешавајућу комбинацију, на један довољно прониоциљив и довољно обухватан кодовни систем којим би могао да дође до суштине дражи за чи-

јом тајновитошћу посеже, јер Драгојевић је песник несумњива дара и изразите песничке имагинације. Овом најновијом књигом он потврђује неке вредности које су већ биле уочене у његовој поезији. Она не само да наставља континуитет започетог певања, већ означава нову етапу и сложеније, суптилније продоре ка непознатом. Њоме је постигнута изненађујућа филозофска густина и остварен свет у дијалектичком историјском зрењу. За њега се поезија не исцрпљује само песничком метафором и сликом која произилази из песничког емотивног стања, већ представља покушај да се песмом изрази мисао, једна нова страна видљивости; да се спозна свет, да се ступи у нове односе и стања, да се освоје нови предели духа и да се остваре нове могућности певања.

Он је увидео да стари песнички симболи, као што су сентиментално - романтични, постају неприродни и да се савременом песнику постављају нова питања којима треба дати одговоре. Стога овај песник полаже нов ис-

пит нове поетике и тај свој задатак извршава на аутентичан начин.

Ткиво ове поезије није емотивно, источњачки врело, већ рационално, помало целебратно и ирационално;

*Све ће пасти ако нагло
измакнем мисао
и сан којима све то држим.*

па би се могло казати да се овде не ради о театралној поезији, већ о оној другој у којој се сигурним током песничке културе законито довршавају циклуси песникове имагинације. Он се не спори са светом у коме живи, већ расветљава његове најтананије токове. Јер, („На крају крајева што се кога тиче, што у мом врту цвета ружа“). У том смислу песник налази довољно мотивисаних повода да мирно и одмерено проговори о свакодневној стварности. У свему томе његов лик је доста заклоњен песмом, а оно што из њих зрачи није чин темперамента и страсти, него мудрост инстинкта који пристаје и дограђује. Чак и онда када страст избије на површину, она је ненаметљива:

*Угледам ли неку светиљку,
зажелим ти је послати.*

Отуда ова поезија демистификује позе, примирује и руши лажни песнички бол. Она доноси смирено понирање, ход ка бескрају, кроз још неименовани хаос природе који треба спознати и именом га укротити:

*Врати се тако су слабе
граннице,
рече путник, шума улази
у ход,
ход у таму, тама у име,*

ИМЕ СМИРУЈЕ . . .

Тако се кроз ову књигу догађа неко отварање, разрастају се честице, васкрсава хлорофил, остварују се релације унутрашњих односа, израста глас и суштина која га преноси простором, која га наставља и упућује ка неком бескрају, негде тамо где ће једном бити могуће проучити и опевати све што се догађало и што се догађа, јер:

*Најпре је било то,
касније то,
и опет то,
то . . .*

Међутим, неке Драгојевићеве песме прожете су лаком иронијом која неочекивано избија из смиреног тока садржаја.

*Бог, та велика справа за
регистрање,
одушевљен свјетлом снима
се, смије се.
Тај смијех међутим није без
становите
везе са хумором.*

Осим тога јављају се и мотиви који немају ничег од надпојавног, иреалног; они су слика и непосредан одраз видљивог света и чине чист реалистички захват оваплоћен модерним изразом. Такве су му оне песме које говоре о ширем песниковом завичају. У авиону изнад Дубровника, док је пуцао видик на заливе Јадрана и откривала се његова девичанска лепота, персонифицирајући је, песник каже:

*Хоћеш ли да поречем све што
сам ти
писао из других места?*

Сличну ситуацију реалне присутности имамо и у песми „Ластово”, где каже:

*Припреми крило за безазлену шару,
за чисти видик,
Ластово!*

Са друге стране, има доста песама као што су „Коментар природе”, „Лед и длаке” и још неке, имамо ситуацију да је субјекат обезличен, обезличена и појединачност, па се има утисак да биће постоји изван субјекта који спознаје, а саме песме сведене су на иреално. То указује на чињеницу да овај песник још увек одржава равнотежу своје поетике на релацији између иреалног и реалног поимања света. Међутим, чињеница је да је ова поезија ослобођена умишљеног песничког месијанства, да њени путеви воде из разума и да као

таква носи једну себи својствену опорост. У њој нема ничег боемског. Песник се није повукао у себе, у ћелију свог субјективизма па према томе и поетска суштина није могла да израсте као наглашени индивидуални доживљај. Она није „натопљена” лиризмом и не носи отужни мирис увелог босиљка, она зрачи једним другим светлом које крчи и утире путеве новом поетском изразу из нових мотива, али не из импресије, већ из искуствених спознаја и доживљаја. Њена емоција је у слутњи: у напору песника и у отпору песме... Зато је „Природопис” једно модерно поетизовано антрополошко сазнање за чију се потпуну конотацију кључеви не налазе одмах и ваљало би их тек тражити. Она је плодносно сазвежђе неопеваног и отворени простор бесконачног...